

PERSCOMMUNIQUÉ

Links: [Infografieken](#) [NBB.Stat](#) [Algemene informatie](#)

Maandelijkse conjunctuurenquête bij de bedrijven – november 2021

Ondernemersvertrouwen blijft vrijwel stabiel in november

- **De indicator herstelt zich licht in de bouwnijverheid en krimpt enigszins in de dienstverlening aan bedrijven. In de verwerkende nijverheid en de handel blijft hij nagenoeg gelijk.**

De bouwnijverheid is de enige bedrijfstak waarin het ondernemersvertrouwen in november is toegenomen. Alle componenten van de indicator droegen bij tot de stijging, met uitzondering van deze betreffende de ontwikkeling van het gebruikte materiaal.

Het vertrouwen nam daarentegen af in de dienstverlening aan bedrijven. De bedrijfsleiders waren negatiever over hun huidige activiteitsniveau. Ze waren evenwel optimistischer over de toekomstige ontwikkeling van hun activiteit, hoewel ze voorzichtig bleven over de vooruitzichten van de algemene marktvraag.

In de verwerkende nijverheid bleven alle componenten van de indicator zeer stabiel.

In de handel ten slotte zijn de vraagvooruitzichten aanzienlijk gedaald, terwijl de vooruitzichten voor de bestellingen bij de leveranciers een behoorlijke stijging te zien geven.

De algemene synthetische curve, die de onderliggende conjunctuurtendens weergeeft, zet de vorige maand ingezette daling voort.

Conjunctuurindicatoren

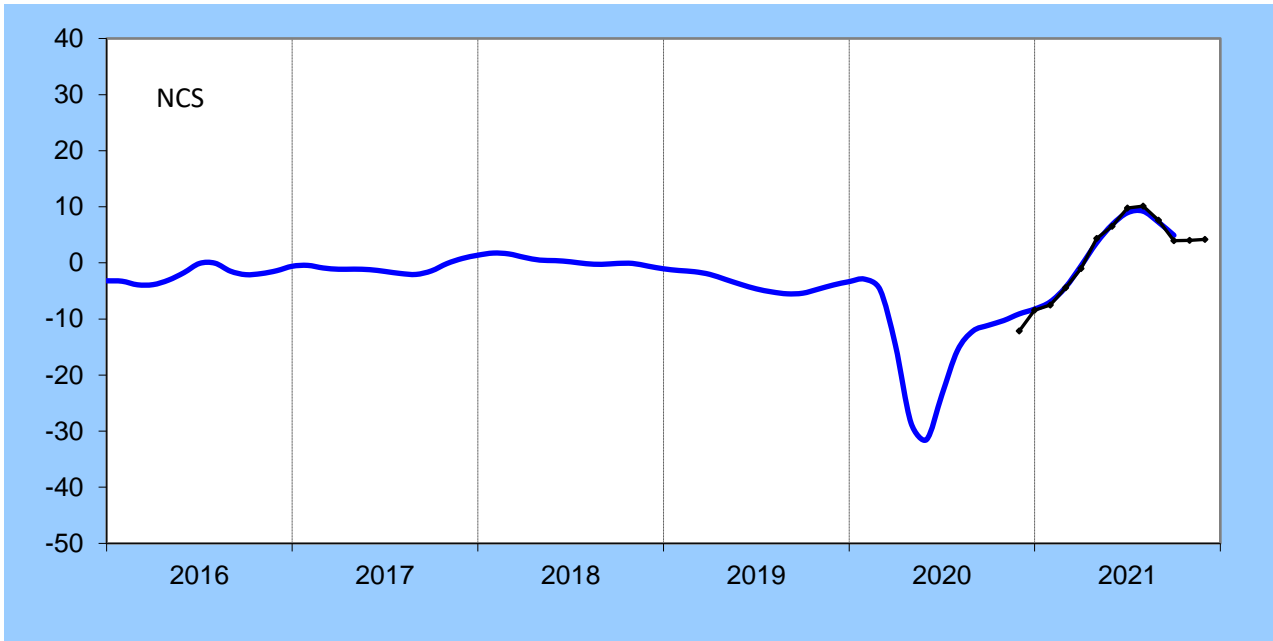
	Synthetische bruto curve			Synthetische afgevlakte curve ¹
	oktober 2021	november 2021	Verandering in punten	Verandering in punten
Verwerkende nijverheid	2,3	2,5	0,2	0,1
Dienstverlening aan de bedrijven	16,4	15,3	-1,1	1,3
Bouwnijverheid	1,1	2,3	1,2	-0,6
Handel	-2,0	-2,4	-0,4	1,8
Algemene synthetische curve	4,0	4,2	0,2	-2,4

¹ Ten opzichte van de brutocurve vertoont de afgevlakte curve een vertraging van twee maanden voor de algemene curve en van vier maanden voor de bedrijfstakken. Dit betekent dat de algemene afgevlakte indicator beter de recente ontwikkelingen weerspiegelt dan de afgevlakte indicatoren per bedrijfstak.

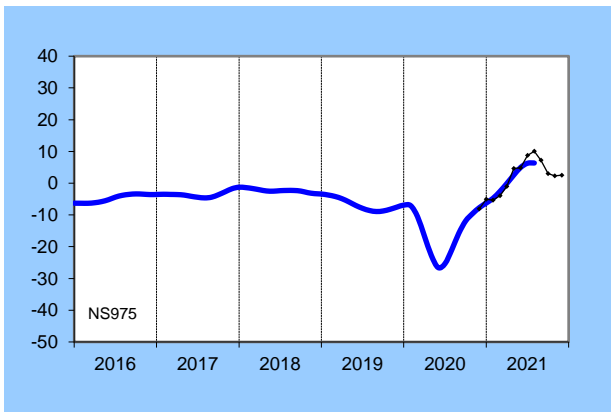
Bron: NBB.

GRAFIEK 1 - SYNTHETISCHE CURVEN

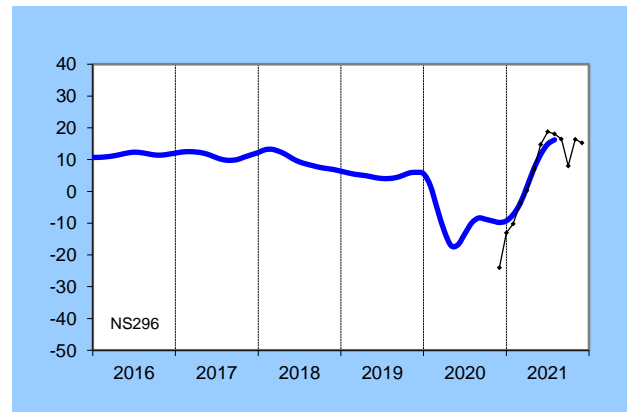
ALGEMENE SYNTHETISCHE CURVE

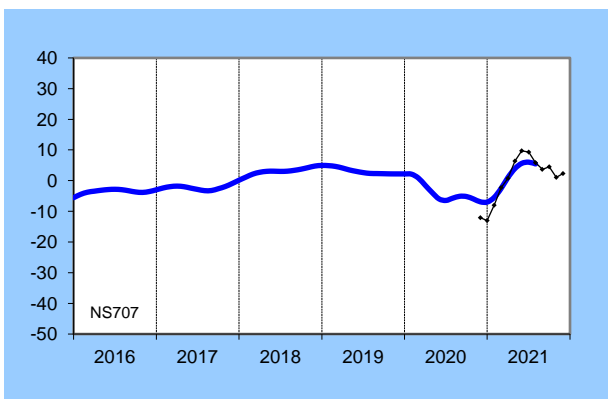
VERWERKENDE NIJVERHEID

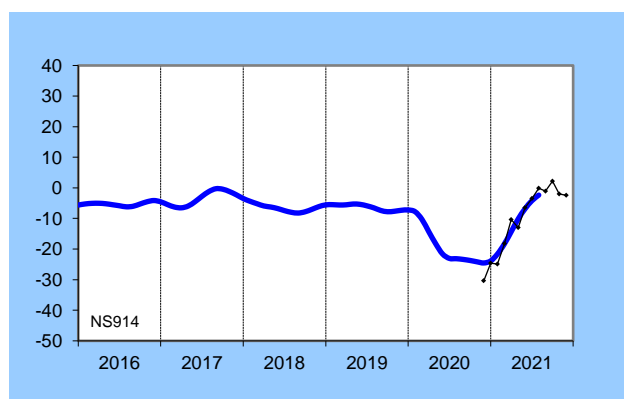
DIENSTVERLENING AAN BEDRIJVEN

BOUWNIJVERHEID

HANDEL

— Seizoengezuiverde en afgevlakte reeks
Bron: NBB

◆◆ Seizoengezuiverde reeks

SYNTHETISCHE CURVEN EN ONDERLIGGENDE COMPONENTEN

TABEL 1

Seizoengezuiverde saldi van de antwoorden "stijging" of "hoger dan normaal" (+) en "daling" of "lager dan normaal" (-).	1980-2021 ¹			Bruto reeks				Afgevlakte reeks			
				2021				2021			
	Min.	Max.	Avg.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Algemene synthetische curve	- 36,1	+ 10,1	- 7,0	+ 7,6	+ 4,0	+ 4,0	+ 4,2	+ 8,9	+ 9,2	+ 7,3	+ 4,9
Curve verwerkende nijverheid	- 36,0	+ 10,0	- 9,9	+ 7,2	+ 3,0	+ 2,3	+ 2,5	+ 6,3	+ 6,4	.	.
Beoordeling gezamenlijke orderpositie	- 57,7	+ 10,0	- 21,1	+ 1,2	- 1,6	- 2,6	- 2,2	- 0,5	+ 0,4	.	.
Beoordeling peil van de voorraden ²	- 19,0	+ 25,0	+ 5,5	- 7,7	- 3,9	- 3,2	- 3,3	- 10,6	- 9,3	.	.
Vooruitzichten werkgelegenheid	- 41,4	+ 11,5	- 8,3	+ 11,5	+ 4,9	+ 3,9	+ 3,7	+ 7,4	+ 8,3	.	.
Vooruitzichten van de vraag	- 37,9	+ 15,0	- 4,7	+ 8,3	+ 4,8	+ 4,8	+ 5,3	+ 9,3	+ 8,8	.	.
Curve dienstverlening aan bedrijven	- 62,1	+ 34,0	+ 9,3	+ 16,4	+ 8,0	+ 16,4	+ 15,3	+ 14,9	+ 16,2	.	.
Beoordeling uitgeoefende activiteit	- 71,6	+ 20,0	- 6,1	- 3,7	- 18,5	- 5,6	- 8,6	- 13,3	- 9,9	.	.
Vooruitzichten activiteit	- 70,7	+ 51,7	+ 21,8	+ 26,3	+ 19,3	+ 25,6	+ 29,9	+ 25,0	+ 25,8	.	.
Vooruitzichten van de marktvraag	- 59,9	+ 45,0	+ 13,4	+ 26,7	+ 23,3	+ 29,2	+ 24,4	+ 29,1	+ 29,9	.	.
Curve bouw	- 39,0	+ 24,3	- 6,7	+ 3,7	+ 4,5	+ 1,1	+ 2,3	+ 6,0	+ 5,4	.	.
Verloop orderbestand	- 52,0	+ 40,0	- 4,0	+ 7,5	+ 10,1	+ 1,2	+ 3,7	+ 11,8	+ 11,3	.	.
Verloop ingeschakeld materieel	- 38,4	+ 24,0	+ 1,6	+ 2,4	+ 1,1	+ 0,9	- 0,1	+ 5,7	+ 4,4	.	.
Beoordeling orderbestand	- 74,0	+ 30,0	- 21,6	- 0,7	+ 2,0	+ 4,8	+ 5,4	+ 0,7	+ 1,3	.	.
Vooruitzichten van de vraag	- 39,0	+ 21,0	- 2,9	+ 5,4	+ 4,9	- 2,4	+ 0,4	+ 7,7	+ 6,6	.	.
Curve handel	- 41,8	+ 16,0	- 2,8	- 1,1	+ 2,2	- 2,0	- 2,4	- 4,2	- 2,4	.	.
Vooruitzichten werkgelegenheid	- 33,0	+ 18,0	+ 1,0	+ 4,6	+ 7,0	+ 3,8	+ 5,3	- 1,2	+ 1,4	.	.
Vooruitzichten van de vraag	- 56,0	+ 29,0	- 1,0	- 2,6	+ 5,4	+ 5,3	- 3,6	- 0,2	+ 2,4	.	.
Vooruitzichten bestellingen bij leveranciers	- 40,1	+ 15,0	- 7,7	- 5,2	- 5,8	- 15,2	- 9,0	- 11,1	- 9,9	.	.

¹ Minimum, maximum en gemiddelde waarde van iedere indicator (bruto reeks) sinds januari 1980.

² Een positief, respectievelijk negatief saldo, betekent dat de voorraden volgens het oordeel van de bedrijfsleiders respectievelijk hoger, lager dan normaal voor het seizoen beoordeeld worden. Bij de berekening van de synthetische curven wordt het teken van deze indicator daarom geïnverteerd.

OVERIGE INDICATOREN VAN HET CONJUNCTUURONDERZOEK

TABEL 2

Seizoengezuiverde saldi van de antwoorden "stijging" of "hoger dan normaal" (+) en "daling" of "lager dan normaal" (-).	1980-2021 ¹			Bruto reeks				Afgevlakte reeks				
	Min.	Max.	Avg.	2021				2021				
				Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Juni	Juli	Aug.	Sept.	
Verwerkende nijverheid												
Verloop productietempo	- 53,0	+ 20,0	- 0,9	+ 0,6	+ 5,1	+ 0,5	- 9,0	+ 5,7	+ 4,0	.	.	
Verloop binnenlandse bestellingen	- 48,7	+ 16,0	- 7,7	- 2,2	- 4,3	- 6,4	- 4,2	+ 3,4	+ 1,2	.	.	
Verloop buitenlandse bestellingen	- 56,3	+ 30,0	- 2,5	- 0,3	+ 4,7	- 0,7	- 3,8	+ 4,8	+ 4,3	.	.	
Beoordeling buitenlandse orderpositie	- 61,0	+ 10,0	- 22,5	- 2,8	- 0,5	- 2,0	+ 0,3	- 0,9	- 0,9	.	.	
Verloop van de prijzen	- 21,0	+ 28,0	+ 1,4	+ 24,8	+ 26,4	+ 21,7	+ 28,0	+ 21,3	+ 22,7	.	.	
Vooruitzichten van de prijzen	- 24,0	+ 43,0	+ 6,9	+ 33,2	+ 33,8	+ 29,6	+ 40,4	+ 31,0	+ 32,7	.	.	
Bezettingsgraad productievermogen (in procenten van het totale productievermogen) Bron: driemaandelijks enquête naar het productievermogen	70,1	84,6	78,9	-	-	79,1	-					
Dienstverlening aan bedrijven												
Verloop van de activiteit	- 73,0	+ 37,0	+ 9,5	+ 11,2	+ 15,3	+ 17,4	+ 14,1	+ 14,8	+ 15,6	.	.	
Verloop van de werkgelegenheid	- 49,4	+ 34,0	+ 6,6	+ 5,3	+ 3,2	+ 10,8	+ 4,4	+ 7,8	+ 8,1	.	.	
Vooruitzichten werkgelegenheid	- 35,0	+ 48,0	+ 17,4	+ 38,2	+ 26,5	+ 35,0	+ 41,2	+ 27,4	+ 30,7	.	.	
Verloop van de prijzen	- 15,8	+ 12,3	+ 1,8	+ 7,1	+ 5,4	+ 12,3	+ 9,3	+ 3,0	+ 4,4	.	.	
Vooruitzichten van de prijzen	- 13,0	+ 30,0	+ 6,9	+ 16,1	+ 19,5	+ 22,4	+ 27,1	+ 14,9	+ 16,6	.	.	
Bouw												
Verloop van de activiteit	- 66,6	+ 34,7	- 4,2	+ 4,8	+ 3,6	+ 5,7	+ 2,1	+ 7,1	+ 6,6	.	.	
Verloop van de werkgelegenheid	- 38,0	+ 22,0	- 5,1	- 1,3	+ 0,4	+ 2,3	+ 2,1	- 1,2	- 0,4	.	.	
Vooruitzichten werkgelegenheid	- 50,0	+ 30,0	- 4,1	+ 17,0	+ 19,2	+ 15,2	+ 17,9	+ 19,5	+ 19,3	.	.	
Verloop van de prijzen	- 27,1	+ 34,8	- 1,5	+ 23,8	+ 32,4	+ 34,2	+ 34,8	+ 22,0	+ 27,4	.	.	
Vooruitzichten van de prijzen	- 20,6	+ 46,5	+ 5,5	+ 41,5	+ 44,8	+ 43,8	+ 46,5	+ 35,4	+ 40,6	.	.	
Handel												
Verloop van de omzet	- 50,1	+ 43,0	- 0,9	+ 4,2	- 19,1	- 15,2	- 23,4	- 1,9	- 3,6	.	.	
Beoordeling omzetverloop	- 50,0	+ 28,0	- 9,5	- 22,3	- 18,9	- 16,9	- 9,4	- 6,9	- 8,6	.	.	
Beoordeling peil van de voorraden ²	- 12,9	+ 38,1	+ 11,9	+ 1,0	- 2,9	- 3,2	- 4,2	+ 2,4	+ 1,3	.	.	
Verloop van de prijzen	- 23,5	+ 50,0	+ 1,8	+ 10,8	+ 34,9	+ 19,7	+ 28,6	+ 7,7	+ 11,1	.	.	
Vooruitzichten van de prijzen	- 14,2	+ 66,2	+ 11,2	+ 26,6	+ 28,5	+ 34,3	+ 34,5	+ 19,5	+ 22,2	.	.	

¹ Minimum, maximum en gemiddelde waarde van iedere indicator (bruto reeks) sinds januari 1980.

² Een positief, respectievelijk negatief saldo, betekent dat de voorraden volgens het oordeel van de bedrijfsleiders respectievelijk hoger, lager dan normaal voor het seizoen beoordeeld worden.

Trimestriële enquête bij de ondernemingen naar de kredietvoorwaarden – oktober 2021

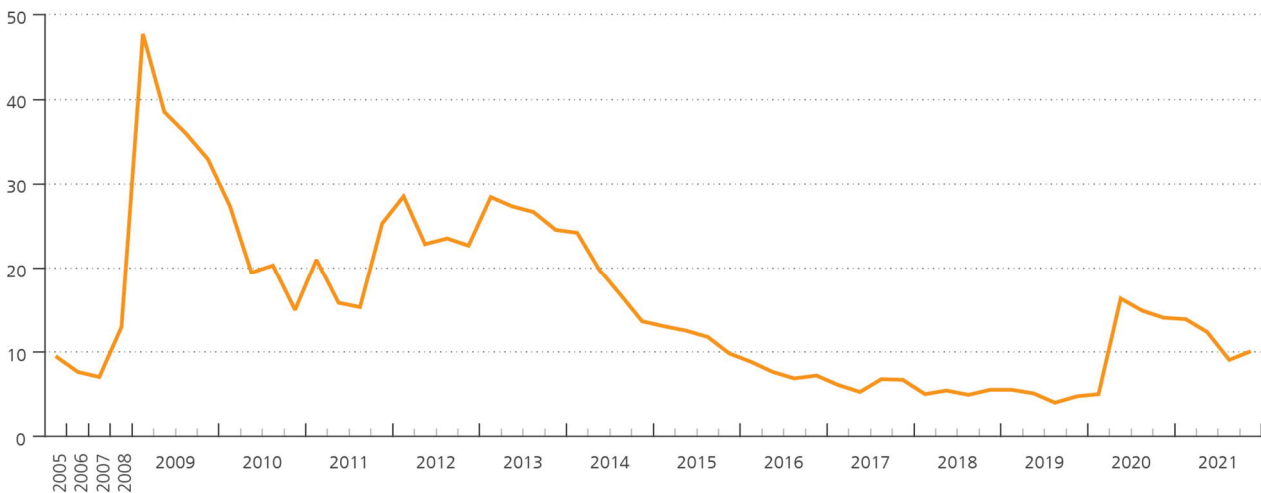
Volgens de ondernemingen zijn de kredietvoorwaarden in oktober aangescherpt

Uit de kwartaalenquête van oktober 2021 naar de beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen blijkt dat de algemene voorwaarden voor de toegang tot bankkrediet strenger zijn geworden. Het percentage ondernemingen dat de kredietvoorwaarden als belemmerend beoordeelt, steeg van 9,1 % in juli tot 10,1 % in oktober, na een ononderbroken daling sinds april 2020 en de aanvang van de COVID-19-crisis, toen dat percentage een hoogtepunt van 16,3 % had bereikt.

Uit de resultaten naar bedrijfstak blijkt dat de kredietvoorwaarden restrictiever werden geacht, met name in de bouwnijverheid, waar 13,9 % van de ondernemingen de toegang tot bankkrediet als moeilijk beschouwde, tegen 6,5 % in juli. In de verwerkende nijverheid nam dat percentage eveneens toe, namelijk van 5,5 % tot 6,8 %. Daarentegen zwakte de perceptie enigszins af in de dienstverlening aan bedrijven. Niettemin bleef ze er het sterkst, met een percentage van 14,4 % van de ondernemingen die de kredietvoorwaarden strikt achten.

Met uitzondering van de middelgrote ondernemingen (van 50 tot 249 werknemers) nam het percentage ondernemingen die de kredietvoorwaarden als belemmerend beschouwen in alle groottecategorieën toe, en vooral in de zeer grote ondernemingen (500 werknemers en meer). In absolute termen waren het altijd de kleine ondernemingen (minder dan 50 werknemers) die de kredietvoorwaarden het moeilijkst vonden.

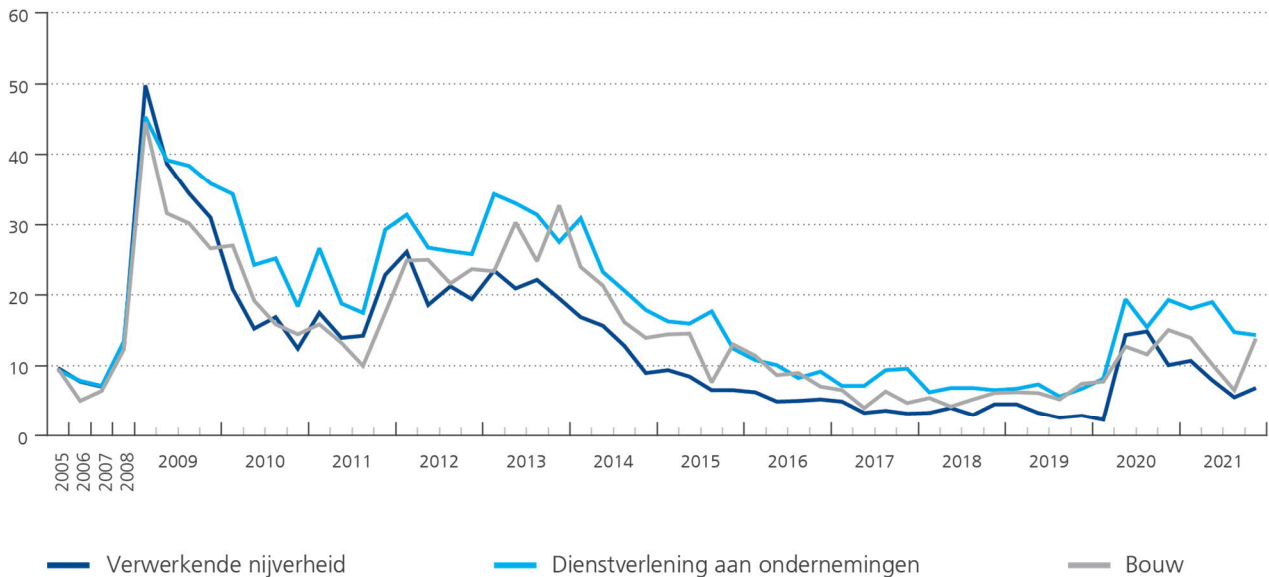
Grafiek 2 – Perceptie van de kredietbelemmering¹ - Gezamenlijke indicator

Bron: NBB – trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden.

¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

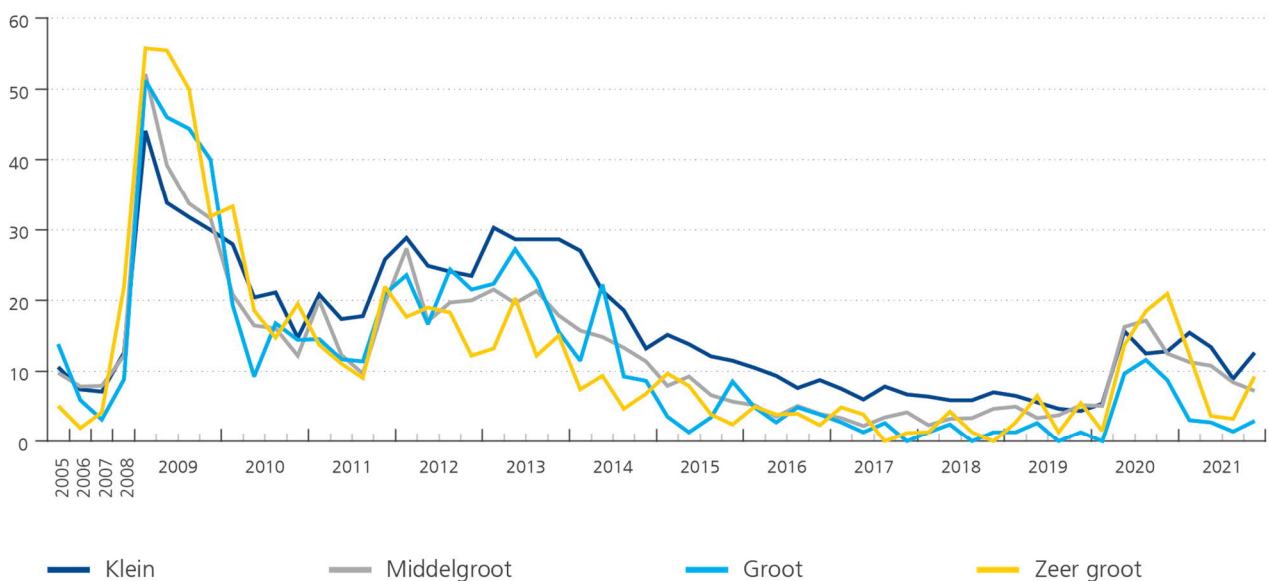
Grafiek 3 – Perceptie van de kredietbelemmering¹ - Opsplitsing naar bedrijfstak

Bron: NBB – trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden.

¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

Grafiek 4 – Perceptie van de kredietbelemmering¹ - Opsplitsing naar ondernemingsgrootte²

Bron: NBB – trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden.

¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

² Klein = 1–49 werknemers; middelgroot = 50–249 werknemers; groot = 250–499 werknemers; zeer groot = 500 werknemers of meer.

TABEL 3 INDICATOR INZAKE DE PERCEPTIE VAN DE KREDIETBELEMMERING¹

	10-2020	01-2021	04-2021	07-2021	10-2021
Gezamenlijke indicator ²	14,1	13,9	12,4	9,1	10,1
Naar bedrijfstak					
Verwerkende nijverheid	10,0	10,7	8,0	5,5	6,8
Diensten aan bedrijven	19,3	18,1	19,0	14,8	14,4
Bouwnijverheid	15,0	13,9	10,1	6,5	13,9
Naar ondernemingsgrootte ³					
Klein	12,8	15,5	13,4	9,0	12,6
Middelgroot	12,5	11,2	10,8	8,4	7,2
Groot	8,8	3,0	2,7	1,5	2,9
Zeer groot	21,0	12,3	3,7	3,3	9,2

¹ Percentage bedrijven dat de huidige kredietvoorwaarden als belemmerend percipieert.

² Gewogen gemiddelde van de verwerkende nijverheid, de diensten aan bedrijven en de bouwnijverheid (criterium voor weging: uitstaande schulden bij kredietinstellingen). Binnen de bedrijfstakken worden de antwoorden van de bedrijven evenwel ongewogen berekend.

³ Klein: 1-49 werknemers ; middelgroot: 50-249 werknemers ; groot: 250-499 werknemers ; zeer groot: 500 werknemers of meer.

Methodologie inzake de « perceptie van de kredietbelemmering » door de ondernemingen

De Nationale Bank van België (NBB) publiceert een indicator in het kader van de kwartaalenquête naar de kredietvoorwaarden die ze bij de ondernemingen houdt. Die indicator van de « perceptie van de kredietbelemmering » weerspiegelt welk percentage van de ondernemingen de huidige kredietvoorwaarden ongunstig interpreteert.

Die indicator blijkt, wat zijn statistische eigenschappen betreft, interessanter te zijn dan een indicator die het percentage gunstige interpretaties of het verschil tussen de gunstige en de ongunstige appreciaties zou weergeven. Hij is bovendien eenvoudig interpreteerbaar, aangezien de stijging (daling) ervan betekent dat de ondernemingen oordelen dat de kredietvoorwaarden strenger (soepeler) worden.

De door de NBB samengestelde indicator van de perceptie van de kredietbelemmering is sinds januari 2009¹ driemaandelijks beschikbaar.

¹ De resultaten van de driemaandelijks enquête naar de kredietvoorwaarden, uitgevoerd bij ondernemingen, worden tevens opgenomen en becommentarieerd in het driemaandelijks communiqué van het Observatorium voor krediet aan niet-financiële vennootschappen en dit samen met de Belgische resultaten van de ESCB-Bank Lending Survey (https://www.nbb.be/doc/dq/bls/nl/bls_home.htm).